

PEP Castells, aquella transició llibertaria que invitava a somniar l'any 76 a Barcelona

Manel de Sucre i Cortiella

En Pep Castells és un d'aquells joves que l'any 76 arriba a Barcelona; era un temps convuls en que tothom buscava el seu espai i en Pep s'apropa a la CNT per tal de canviar el món o al menys alguna cosa d'aquella societat tan encarcarada i semblava que l'organització anarcosindicalista era la sindical adient que podia donar-li alguna cosa. De moment era un lloc de trobada, on organitzar-se amb aquells que pensaven com ell, que de cop i volta assaltaren els carrers del centre de la ciutat. I comença la festa, la festa que representava canviar alguna cosa, la anunciada i esperada revolució estava en marxa i els avis deien que estàvem com el 1931, com el 36. Ves a saber quines il·lusions es varen crear:

No, en realitat vaig arribar a Barcelona, de molt jove, l'any 70, a treballar i a estudiar. Treballar a Fomento de Obras y Construcciones i, l'any següent, em vaig matricular a la Universitat. Estudiant d'Econòmiques, d'Història,... no vaig acabar cap de les carreres. Tenia 16 anys i vaig anar a parar a una pensió del carrer Plateria (avui Argentaria), on vaig viure escenes de pel·lícula que no superaria el cineasta Berlanga . Anys més tard, ja des de L'Esquirol (on visc) em vaig treure la llicenciatura de Dret a la UAB i vaig cursar estudis de doctorat en Polítiques Socials a la UPF. Del meu temps a Barcelona recordo millor la part emocional, les relacions personals, que no pas els períodes o aspectes organitzatius que ens ocuparen durant aquells anys en el marc de l'estructura del sindicat anarcosindicalista.

Com recordes la teva afiliació a CNT ?. Per què et vas afiliar a CNT ?.

Vaig començar a moure'm entre els que es deien de la CNT a Vic. Un grup, molt reduït, de joves, la majoria estudiants a Barcelona, fèiem les primeres pintades reivindicant la llibertat sindical i l'amnistia amb el nom de la CNT. Teníem més voluntat que força o incidència en una comarca molt clerical i conservadora. Jo treballava a Barcelona, en una gran empresa de construcció, a les oficines. Els caps de setmana ens reuníem a Vic i varem anar creant una petita xarxa a la comarca. Més endavant va arribar a haver-hi locals oberts a Vic, a Torelló...

A la universitat havia tingut contactes amb un grup de socialistes del corrent de Tierno Galván (Partit Socialista Popular). En algun moment, que recordo gairebé còmic, vaig deixar-los. Alguns dels seus components havien mostrat la seva inquietud per no saber trobar obrers en el seu entorn quotidià. L'aproximació a la CNT va ser més fruit de les relacions personals que no pas l'acostament a una determinada concepció ideològica. Això és l'afinitat ? Doncs aquest concepte d'afinitat és el que encara avui em lliga amb persones (aquests sí, companys) del món que s'anomena a sí mateix anarquista. A mi mai m'ha agradat etiquetar-me, ni d'anarquista. Mai he lluit enganxines, ni pins, ni banderes de cap mena.

De la Catalunya profunda, conservadora i clerical a la Barcelona anarquista ? Com es pot explicar això ?.

La Barcelona que em vaig trobar no era anarquista. Vaig entrar a treballar d'aprenent a la secció de comptabilitat d'una gran empresa. La meua família estava contentíssima, el noi s'havia col·locat, tot seria esperar uns anys i el triomf (l'ascensor social) s'hauria acreditat. Un cop vaig poder em vaig matricular a la Universitat i allà el món era marxista. Va ser a través de relacions personals de la comarca d'Osona que vaig entrar més tard en contacte amb l'anarquisme. Una extraordinària afeció a la lectura em va portar a llegir-me en pocs anys tot allò que va caure a les meves mans sobre la guerra civil, i especialment sobre l'anarcosindicalisme. Vaig anar descobrint que jo pertanyia a una clàssica família de perdedors de entre els vencedors de la guerra civil. El meu pare, que va fugir cap a San Sebastià per a enrolar-se amb els nacionals, sempre es va sentir un perdedor. Va haver de veure com molts dels nacionals que s'havien amagat o escaquejat d'anar al front gaudien dels privilegis dels vencedors. Però sí, a casa meua vaig viure una infància religiosa i vaig estudiar en col·legis religiosos fins que el preuniversitari a l'Institut de Vic em va descobrir un altre món.

Em costa explicar diferències, per a aquella època entre la vida a Osona i la vida a Barcelona. Des dels deu anys fins els 16 visc internat en col·legis religiosos, que els meus pares han de costejar amb l'ajut de beques i grans sacrificis. Finalment, el cinquè fill podria estudiar una carrera !. Per tant només vaig viure a la comarca l'any del preuniversitari, l'any següent ja vaig començar a treballar al carrer Balmes de Barcelona.

Després de la meua experiència amb algun grup universitari, començo a freqüentar la seu del comitè regional de la CNT on també es reunien els membres del sindicat de construcció. Seria cap a l'any 1975 o 1976. Jo havia acabat de fer la mili a Mallorca. Després ja vàrem traslladar-nos al carrer Hospital, cosa que recordo com una mena de festa, de joia. El sindicat de construcció tenia un local i posar-lo en marxa semblava gairebé la disbaixa de la constitució d'una comuna llibertària com l'imaginava. Durant algun temps crec que vaig passar més hores en aquell local que no en els diversos pisos on vaig viure. El sentiment, insisteixo, el sentiment d'estar canviant el món era real i palpable.

Quins càrrecs sindicals vas tindre dins la organització?

Em sembla que va ser arrel del muntatge de la sala Scala que vaig entrar com a secretari d'organització del sindicat, càrrec que comportava ser-ho també de la Federació Local de sindicats. Si no m'equivoco vaig assumir aquests càrrecs en substitució teua. Més tard també vaig estar secretari d'organització del Comitè Regional de Catalunya. Alguna cosa en mi em porta a fer, arreu on vaig, de xupatintes, de secretari, de segon pla. Això també ha fet que en l'àmbit del què tractem sempre he estat en una mena de segon pla enfosquit. No he tingut, ni mai m'he sentit prou valent, mai ganes de ser el cap de res, però sí que sempre he volgut

participar en allò que, crec, té a veure amb la meua vida, amb la meua concepció de la vida. Per tant, també més enllà de l'estricta formalitat de la organització he anat compartint, és allò de l'afinitat, altres inquietuds. Els càrrecs a la organització em van permetre fer coneixença de moltes persones, de diferents corrents i tendències, de les que vaig aprendre moltíssim.

Vas conèixer personatges importants de la transició llibertària.

El qualificatiu d'importants no em correspon a mi, des d'una perspectiva històrica. En canvi des de la meua perspectiva personal sí que puc dir que alguns personatges ,m'han influït especialment. Tinc un record especial de Diego Camacho, de Salva Gurucharri, de Carlos Semprún, de José Ignacio Martín Artajo. Molt més especial encara de Lluís Andrés Edo, perquè amb ell vaig compartir pis durant una bona temporada, perquè la relació personal, d'estimació, va superar a bastament l'afinitat ideològica. Quan les circumstàncies ajuden o permeten conviure, més enllà del compromís, amb altres persones (i m'ha passat amb companys anarcosindicalistes amb els que , en aquells moments no vàrem compartir posicions) hom descobreix aspectes que, desgraciadament, el combat quotidià, apassionat, deixa amagats. Amb els anys hom pot haver de doldre's d'haver perdut aquells aspectes. Potser la història també es va construir amb aquestes desfetes.

Els meus records, doncs, de Lluís A Edo no es poden emmarcar només en l'àmbit confederal. La vida d'en Lluís va ser molt més que això i les seves relacions personals, pels anys de presidí, pels anys d'exili i per les responsabilitats que va assumir al llarg de la seva vida, fan d'ell un personatge, si més no, extraordinari. Ni millor ni pitjor. Extraordinari. I jo vaig compartir amb ell part d'aquesta vida, però sobretot una determinada intimitat que la transcendia i que, evidentment, no em fan ser objectiu (en el sentit mediàtic tan habitual avui en dia) si n'haig de donar una opinió per a la història o per a la petita història.

Hi ha una munió de personatges no tan coneguts, del sindicat de construcció, que em varen ensenyar molt. A vegades pel sol fet de descobrir-me un món amagat per a un vailet vingut de pagès, de comarques. Recordo el Lirio amb especial èmfasi. El seu nom ja era per a mi una troballa. Uns quants vells capaços d'atreure la meua atenció amb les consideracions que podrien fer-me a una intervenció en l'assemblea. Les estones en que ells esdevenien mestres d'una desconeguda, per a mi, capacitat de tolerància. Al local del carrer Hospital vaig aprendre que mai ningú és posseïdor de la veritat. I em queden relacions que mantinc, amb tu, amb el teu germà Ferran, amb en Pepe...

Vas estar al Vè Congrés de la CNT el desembre de 1979 a Madrid ?

Sí. Vaig desplaçar-me a Madrid uns quants dies abans. Crec que per a ajudar en l'organització en els espais del La Casa de Campo. No hi vaig anar com a delegat, hi era perquè sí, perquè era secretari d'organització del Regional i, sobretot, perquè estava a l'atur. A l'abril del 79 em varen acomiadar de Fomento de Obras y Construcciones. Acabat el congrés vaig escriure un article que varen publicar les revistes ADARGA i la Rivista Anarchica, de Mila, que vaig titular "Han perdido los esquemas". El títol juga amb les dues possibles lectures, una que diria que

'alguns' han perdut els esquemes i l'altra, subjectivitzant, que diria que qui hauria perdut el congrés serien 'els esquemes'. La meva postura personal respecte del contingut del congrés es resumiria en una frase que vaig escriure molts anys més tard: hauríem recolzat a aquells que ens traïrien contra els que ens traïen. Avui no estic convençut que usaria els mateixos termes.

Recordo que tu vas viatjar a Holanda per l'assumpte dels Paper d'Amsterdam, quina va ser la teva implicació en aquell moment?

La meva participació en la reivindicació dels papers de l' Institut Internacional d'Història Social, a Amsterdam, és molt secundària. El primer dia de sessions del congrés de la CNT, a Madrid, en Lluís A. Edo em va convocar fora del congrés i em va explicar que amb dos altres companys (Artajo i León) aniran a Amsterdam a reivindicar directament el retorn a Espanya dels arxius confederals. Es pretenia reivindicar, i sobretot publicitar internacionalment la reivindicació, la devolució a la CNT (i la FAI) de la documentació que ambdues organitzacions havien dipositat a l' Institut. La meva funció era estar pendent de la trucada telefònica que confirmaria l'ocupació per a fer-ne coneixedors als assistents del congrés i que es pogués informar la premsa nacional. L'endemà, doncs, vaig rebre la trucada i vaig comunicar a la mesa del congrés la notícia. Les reaccions en el congrés són de sobres conegudes, especialment les des que consideraren que aquella acció era una coacció al congrés que, d'acord amb un punt del seu ordre del dia, havia de debatre la qüestió.

Acabat el congrés, el nou Comitè Nacional m'anomena, juntament amb els tres ocupants de l' Institut a Amsterdam, delegat seu davant de l'Institut per negociar un calendari i les condicions per a la devolució dels arxius. Quan arribo a Amsterdam amb el nomenament em rep el director de l' Institut, J.R. van der Leeuw. Aquest però es nega a acceptar que els tres ocupants també formin part de les negociacions. Jo li comunico que, sol, no negociaré. I m'afegeixo als tres companys. En un dur estira i arronsa, el que acaba per provocar un preacord és la proximitat de les vacances de Nadal de l' Institut (aleshores en seu de la Universitat) i s'estableix un mínim acord que portarà a que a partir de l'any 1980 es desplacin a Amsterdam delegats més tècnics per a concretar el retorn dels arxius confederals.

En moltes ocasions varem sentir que la majoria dels afiliats al Sindicat de Construcció de la CNT formàvem part de la tendència dels apatxes, què recordes tu de la suposada tendència dels apatxes?

He intentat trobar el primer cop que es fa servir aquest terme per identificar un suposat grup al voltant de Lluís A Edo. Crec que és Carlos Semprún qui el fa servir per primera vegada. No n'estic segur. En qualsevol cas, pels cops que ho he vist escrit, entenc que es refereixen a una colla d'amics, que érem, alguns, no tots, afiliats a la CNT, a construcció, a gràfiques, a ensenyament, que ens trobàvem habitualment sopant a les rambles i discutint acaloradament al sindicat de construcció. També molts cops a la pizzeria La Rivolta. Curiosament, amb anterioritat, des del sindicat de construcció, uns quants militants quan ens reuníem a sopar alguns vespres, escrivíem com una mena de resum d'allò que havíem parlat al sindicat. Firmàvem PRALCONS que són les inicials d'alguns de nosaltres. Hi vàrem debatre

sobre la necessitat o no de participar en convenis col·lectius, sobre com entendre la legalitat en referència a les nostres actuacions des de la organització o, si calia, des de fora de la seva estructura. Però sempre va ser una cosa pública i, certament, sense gaire transcendència.. Ho rebien tots els sindicats. Però els apatxes és una creació literària, no hi ha cap formalitat, ni identitat, ni text que en reivindiqui la seva existència.

Només a partir d'un determinat moment alguns articulistes varen intentar presentar els apatxes com els ortodoxes que haurien abatut els anomenats grups d'afinitat anarcosindicalista. Llevat de coincidències de persones concretes, no hi ha res que justifiqui aquesta teoria. Però, vist com va anar tot, tampoc és d'estranyar: tots jugàvem massa a la conspiració.

I avui com veus la implicació política de les noves generacions ?

Entenc que la història es va movent com en una mena de pèndul o d'acordió. El moviment, d'un extrem a l'altre, és el que identifica la música. L'acordió sona perquè s'encongeix l'aparell i també perquè s'allarga fins a l'extrem. Sense els moviments extrems el centre sempre seria més limitat, més totalitari. Els marges són els que sostenen els camps, les feixes. I és a les feixes on es conreen els productes.

Segueixo pensant que en l'Estat està la llavor del totalitarismes. I a més, avui penso que els estats , més descaradament que mai, són la força armada i repressiva dels poders econòmics, més enllà de les fronteres. Els rics han après de l'església: no hi ha propietaris a abatre, tot són delegats de, tots aquells a qui combatre només són membres de consells administratius. Ja no hi ha l'amo. Com diria Garcia Calvo l'amo és el diner, que és la mort.

Però conseqüent amb la meua teoria de l'acordió, allà on soc em comprometo amb el meu entorn. Em sento bastant sol i soc pessimista. Crec que això que en diem món occidental està en plena "caiguda de l'imperi" , i com els romans condemnats a desaparèixer. No tinc esperança per la nostra civilització.

En Pep Castells, ens ha descrit un temps que molts de nosaltres varem viure amb molta intensitat i que avui dia documentals recents com "el Tiempo de las cerezas" Juan Felipe recull en part. Gràcies Pep, ha estat un plaer passar-hi una bona estona amb tu, continuarem vent segurs per què el camí es molt llarg , massa llarg i ens tornarem a trobar.

Manel de Sucre i Cortiella

Transició democràtica que invitava a somniar a Barcelona.

“Arxivar canviant el món era real i palpable”

En Jordi Pujol parlava amb tranquil·litat de la seva presència personal a que era un altre moment personal, un altre moment de la seva vida. Parlava amb tranquil·litat de la seva presència personal a que era un altre moment personal, un altre moment de la seva vida.

Al 1978, Jordi Pujol va ser elegit president de Catalunya. Va ser un moment clau en la història de Catalunya, un moment que va marcar el començament d'una nova etapa.

El seu mandat va ser caracteritzat per una gran capacitat de gestió i una gran capacitat de lideratge. Va ser un moment clau en la història de Catalunya, un moment que va marcar el començament d'una nova etapa.

“En l'Estat està la força del totalitarisme. Són la força armada i repressiva dels poders econòmics, més enllà de les fronteres”

El seu mandat va ser caracteritzat per una gran capacitat de gestió i una gran capacitat de lideratge. Va ser un moment clau en la història de Catalunya, un moment que va marcar el començament d'una nova etapa.

El seu mandat va ser caracteritzat per una gran capacitat de gestió i una gran capacitat de lideratge. Va ser un moment clau en la història de Catalunya, un moment que va marcar el començament d'una nova etapa.

El seu mandat va ser caracteritzat per una gran capacitat de gestió i una gran capacitat de lideratge. Va ser un moment clau en la història de Catalunya, un moment que va marcar el començament d'una nova etapa.

El seu mandat va ser caracteritzat per una gran capacitat de gestió i una gran capacitat de lideratge. Va ser un moment clau en la història de Catalunya, un moment que va marcar el començament d'una nova etapa.

El seu mandat va ser caracteritzat per una gran capacitat de gestió i una gran capacitat de lideratge. Va ser un moment clau en la història de Catalunya, un moment que va marcar el començament d'una nova etapa.

El seu mandat va ser caracteritzat per una gran capacitat de gestió i una gran capacitat de lideratge. Va ser un moment clau en la història de Catalunya, un moment que va marcar el començament d'una nova etapa.

El seu mandat va ser caracteritzat per una gran capacitat de gestió i una gran capacitat de lideratge. Va ser un moment clau en la història de Catalunya, un moment que va marcar el començament d'una nova etapa.

El seu mandat va ser caracteritzat per una gran capacitat de gestió i una gran capacitat de lideratge. Va ser un moment clau en la història de Catalunya, un moment que va marcar el començament d'una nova etapa.